

СТНАД

МК - НИ 016

СОЗДАВАЊЕ НА КОМУНАЛЕН ОТПАД

Период на проценка на индикаторот

- септември 2007 – април 2008 година

Образложение

- Оправданост за избор на индикаторот

Отпадот претставува огромна загуба на ресурси, во форма на материјали и енергија. Количеството на создаден отпад може да се смета како индикатор на нашата ефикасност како општество, особено во однос на нашата употреба на природните ресурси и операциите на третман на отпад.

Во моментов општинскиот отпад е најдобриот индикатор достапен за опишување на општиот развој на создавањето и третманот на отпадот во европските земји. Ова се должи на фактот што сите земји собираат податоци за комуналниот отпад; опфатот на податоци за другите видови отпад, на пример, вкупен отпад или отпад од домаќинствата, е поограничен.

Комуналниот отпад претставува само околу 15 % од вкупно создадениот отпад, но поради неговиот комплексен карактер и неговата распределеност меѓу многу создавачи на отпад, еколошки здравото управување со овој отпад е комплицирано. Комуналниот отпад содржи многу материјали за кои рециклирањето е корисно од аспект на животната средина.

Покрај својот ограничен удел во вкупно создадениот отпад, политичкиот фокус на комуналниот отпад е многу висок.

Дефиниција

Индикаторот го претставува создавањето на комунален отпад, изразено во кг на човек, а методот на третирање (рециклирање, компостирање, депонирање и спалување), изразен како процент од третирањето на вкупниот комунален отпад. Комуналниот отпад се однесува на отпадот што се собира од страна на општините или во нивно име ; главниот дел потекнува од домаќинствата, но вклучен е и отпадот од стопанството и трговијата, службените објекти, институциите и малите претпријатија.

Единици

- Килограм на човек годишно, процент.

Релевантност за креирање на политиката

Листа на релевантни политички документи:

Втор национален еколошки акционен план - , го дефинира пристапот кон управувањето со отпадот преку вградување на основните цели на законската регулатива усогласена со

правото на ЕУ. Тој воспоставува механизми за мониторинг, како и економски инструменти, за спроведување на управувањето со отпадот. Тој, исто така, ги идентификува релевантните учесници во областа на управувањето со отпадот (особено во контекстот на преклопувањето на надлежностите меѓу секторите). Се земаат предвид процесот на децентрализација и потребата за градење на институционални капацитети, како и создавањето на услови за соодветно финансирање на управувањето со отпадот во Република Македонија.

Националниот план за управување со отпад ги содржи следниве активности:

- Анализа на отпадот на национално ниво: комунален отпад, опасен отпад, индустриски отпад, медицински отпад и земјоделски отпад;
- Изградба на пилот- станица за компостирање на отпад: анализа на алтернативите за компостирање, проектирање и реализација на алтернативите и препораки за компостирање на отпадот;
- Анализа на пазарот во поглед на најчесто бараните материјали за рециклирање: сегашна состојба, потенцијални можности за преработка и рециклирање, проширување на опфатот на системот за рециклирање на отпадот и на системот за третман на отпадот; предлози за законски, економски и финансиски инструменти координирани со проектот НЕАП 2; анализа на директивите на ЕУ релевантни за преработка и рециклирање на отпадот;
- Оценка на алтернативни економски и финансиски инструменти преку финансиска поддршка од општините или од други финансиски извори.

Законска основа

Основната законска рамка за управување со отпадот е воспоставена со Законот за управување со отпад (Сл. Весник на Р.М. 68/04 и измените 71/04, 107/07, 102/08, 134/08) Главните карактеристики на законската регулатива поврзана со управувањето со отпадот се:

- Целосна усогласеност со релевантните директиви на ЕУ, кои се транспонирани во Законот за управување со отпад, земајќи ги предвид локалните услови;
- Законот за управување со отпад ги вградува основните принципи на управувањето со отпад (принцип на заштита на животната средина при управувањето со отпадот - принцип на минимизирање на отпадот, принцип на претпазливост, близина, универзалност на услугата, принципот загадувачот плаќа, систем на депозит итн.),
- Управувањето со отпадот, како јавна услуга, е засновано на принципот на универзалност на услугата (недискриминација, одржливост, квалитет и ефикасност, транспарентност, достапност на цената и целосен опфат на територијата).

Клучна порака

Податоците од проектот за управување со отпад покажуваат дека 73% од собраниот отпад е отпад од домаќинствата. Имајќи предвид дека 73% од отпадот е отпад од домаќинствата, вкупно создадениот отпад се проценува на 0,86 kg/жител/ден или 313 kg/ жител/година.

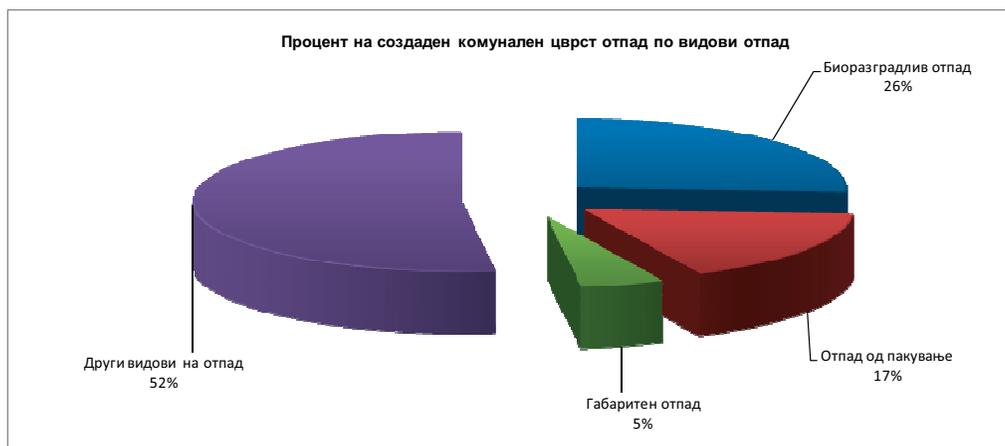
Анализата на составот на отпадот покажува дека доминантни фракции во отпадот се органските материи со 26,2% и ситните отпадоци со 30,9% или вкупно над 50% од создадениот отпад. Хартијата и картонот учествуваат со 11,6%, потоа следи пластиката со 9,6%. Сите други фракции на отпадот, т.е. дрво, стакло, текстил, метали, опасни отпадоци од домаќинството и други категории учествуваат заедно со помалку од 25% во создадениот отпад.

Примарното истражување на пазарот покажа дека на македонскиот пазар постои воспоставен определен синџир на рециклирање .

Постои потреба за подобрување на редовното известување и на статистиката за создавање, одлагање и третман на отпадот.

Примарното истражување на пазарот покажа дека на македонскиот пазар постои воспоставен определен синџир на рециклирање .

Постои потреба за подобрување на редовното известување и на статистиката за создавање, одлагање и третман на отпадот.

Оценка

Количествата на создаден отпад се оценуваат врз основа на податоците што ги обезбедува Државниот завод за статистика и врз основа на анализата спроведена во рамките на Студијата за управување со отпад во југозападниот дел на Македонија, изготвена од ERM Lahmaeyer International GmbH (2002-2004).

Студијата за управување со отпад во југозападниот дел на Македонија презентира индикатори за создавање на комунален отпад во предметниот регион. Според анализата спроведена во Министерството за животна средина и просторно планирање (МЖСПП) за количествата на создаден комунален отпад во другите делови на земјата, може да се заклучи дека таквите количества се компатибилни со резултатите од споменатата студија и се целосно применливи за целата територија на земјата.

Податоците во прашалникот реализиран во рамките на споменатата студија покажуваат

дека 73% од собраниот отпад е отпад од домаќинствата. Земајќи го предвид ова, вкупното количество создаден отпад се проценува на 0.86 kg/жител/ден или 313 kg/ жител/година.

Анализата на составот на отпадот покажува дека доминантни фракции во отпадот се органските материи со 26,2%, отпад од пакување со 17 %, габаритен отпад со 5% и други видови отпад со 52%.

Одлагање

Во Република Македонија постои само една легална депонија – „Дрисла“, во околината на Скопје, во којашто не е обезбедена заштита на основата. Оваа депонија не е во согласност со современите технички стандарди. Капацитетот на депонијата изнесува 16.000.000 тони, а до 2002 година се искористени само 4 % од проектираниот капацитет.

Постојат 32 општински депонии, од кои повеќето не се оградени и обезбедени, а нивното градежно и оперативно работење е несоодветно. Постојат и околу 1.000 помали диви депонии во руралните општини и населби.

Методологија

- Методологија за пресметка на индикаторот

Проценки и годишни извештаи од општините.

Спецификација за податоците

Име на индикаторот	Извор	Обврска за известување
Создавање на комунален отпад	– Национален план за управување со отпад, МЖСПП	– EUROSTAT

Опфат на податоци:

Табела 1: Создаден комунален цврст отпад по видови

Вид на отпад	Количини (тони/година)	(%)
Отпад од домаќинствата	417,838	73
Комерцијален отпад	154,543	27
Видови на отпад		
Биоразградлив отпад	148,819	26
Отпад од пакување	97,305	17
Габаритен отпад	28,619	5
Други видови на отпад	297,638	52
Вкупно	572,381	100

Општи мета податоци

Ознака	Име на индикаторот	Усогласеност со CSI/EEA или други индикатори	Класификација по ДПСИР	Тип	Поврзаност со област	Фреквенција на публикување	
МК НИ 016	Создавање на комунален отпад	CSI 016 WMF8	Municipal waste generation	П	А	домаќинства население урбанизација отпад	2 - годишно

Географски опфат: Република Македонија

Временски опсег: 2004 – 2005 година

Честота на прибирање на податоците: годишно

Идни активности

- Краткорочни активности

Дефинирање на националниот сет на индикатори за отпад.

- а. Опис на активноста

Формирање на Работна група за националниот сет на индикатори за отпад.

- б. Потребни ресурси

Ангажирање на национални експерти од буџетските институции од областа на отпадот.

- в. Состојба

Почетна иницијатива

Краен рок: 2008

- Долгорочни активности

Долгорочните активности ќе ги дефинира работната група.

